

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 8. novembra 2018 - Leto XXVIII, št. 45

stran 2-3

»ČE FTIČ NE SPEJVA, TÖ POZABI SVOJO PESEM«

»BITI V PORABJU JE VELIK PRIVILEGIJ«
stran 4-5

ČE SE NE ŠAULIVAŠ, ...
stran 6

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE
stran 10

Revolucionarge in vsakdaneshnji heroji

Na konci oktobra pa začetki novembra sta dva dneva, obadva vküpzvezana z revolucijov 1956. leta. Eden je 23. oktober, gda je revolucija vövdarila, drugi je 4. november, gda so prišli Rusi, pa so go dojbili. Prvi svetek – bi leko pravli – je z vüpanjom puni, kak so bili puni vüpanja tisti lidgé, steri so se zdignili prauti komunistarom, prauti režimi, steroga najbolje povezüvlemo z Rákosinom. Drugi den je bijo den odvüpanja, gda so lidgé – najbolje mladi – zgibili cejlo vüpanje, ka bi v njinoj domovini prišo baugši svejt.

Zatok so si pa baukši svejt poiskali v tihinski rosagaj. V tisti dnevaj – potistim, ka so po ulicaj Budimpešte rogatali rusoški tanki – se je napautilo več kak dvestau gezero lidi prauti granicam, največ prauti avstrijski, malo menje prauto jugoslovanski, dapa bili so takši tö, steri so pobejgnili prejk na Slovaško.

Ta masa lidi, stera je pistila vse za sebov, dom, žlato pa domovino, je nej bila gnaka, nej bila enotna. Dosta je bilau med njimi takšni, steri so se rejsan bili v revoluciji, spoj v Budimpešti pa po vekši varašaj, ali so vodili revolucionarno činenje. Če bi tej nej pobejgnili pa bi je najšli, bi je gvüšno čakala duga vauza, če nej smrt. Tej so bili pravi *revolucionarge*, sterim nej ostalo nika drugo, kak odkaučiti v zahodne rosage. Bili so takšni, steri so se bodjali nauve oblasti (új hatalom). Ali zatok, ka so oni ovak brodili pa živeli, povejmo, so bili fejštvörni, ali zatok, ka so je prva že tö preganjali, ka so bili nejzaželeni v rosagi (plemstvo, obrtniki ali velki pavri). Tej so bili *politični begunci*. Bili so takšni, steri so doma trno težko živali pa so v tom, ka so en čas granice oprejte, nejzastražene bile, vidli priliko, ka odidejo v baukši svejt, gde do ležej živali, gde do si leko kaj spravili, svoje mlajše v šaule pošilali, ka bi oni lepše živali. Tej so bili – ščemo ali neščemo – *ekonomski begunci*. Pa bili so takšni, najbolje med madimi – mladost je naurost – ka nji je gnala želja po avanturi (kalandvágy). Mladi so bili, zgibiti so nej meli kaj, steli so svejt spoznati. Tej so bili *»begunci avanturisti«*.

V knjigaj prekmurskoga zgodovinarja Attila Kovácsa leko preštemo, ka je naša krajina (Porabje) v tej par dnevaj zgibila več kak 10 procentov lidi. Največ – skurok 20 procentov – Sakalauvci pa Dolenji Senik. Odišli so najbolje mladi, dapa bilau je, ka so odišle cejle držine.

Če ščemo biti pravični, moramo priznati, ka med našimi lidami nej bilau trno revolucionarov, bejžali so bole zavolo straja pa srmastva. Straja pred politiko, vej so pa bili po enom tali trno vörni, po drugom tali so pa vidli pa vedli, kelko Slovencev so na začetki 50-i lejt vödpelali na Hortobágy. Največ mladi lidi je odskočilo zatok, naj njim nej trbej v srmastvi živeti. Najbole so si želeli priti v Meriko, ka so tam že meli žlato. Ništrnim je bilau vseedno, samo aj leko déjo.

Če njim zdaj pravijo, ka so heroji (hősök), moramo vcujdati, ka so vsakdaneshnji heroji, steri so si vüпали v neznani svejt, gde se je večina dobro gornajšla pa so gratali pošteni lidgé.

Marijana Sukič

»Če ftič ne spejva, tö

»Večkrat smo se srečali s Slovencami. Najprvin sem tiste spozno, šteri so steli kaj pomagati, te pa smo vsi iskali Slovence v Somboteli. Bju je takši, šteri je nej sto tau delati, depa zvekšoga so vsi vča-

konzula RS v Monoštri Borisa Jesiha, predsednika Državne slovenske samouprave Martina Ropoša ino predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem Jožeta Hirnoka.

Sombotelsko slovensko

Sombotelske spominčice nosijo slovensko pesem v srcej

sik prišli. Viska šaula nam je dala mesto, vej sta pa tam slovenski včili dvej profesorici pa predstojnik Karel Gadányi je tö delo za Slovence. Un nam je dopüsto, ka smo leko nücali njine sobe. Kisnej smo od varaša Sombotela tö dosta pomoči dobili, dali so nam nauve kancelaje,« nam je od toga, ka se je godilo pred dvajstimi lejtami, pripovejdo prvi predsednik sombotelske slovenske samouprave István Pintér. 27. oktobra so ma vu veukoj gledališkoj dvorani v centri Sombotela gratulejrali za 90. rojstni den pa se ma zavalili, ka je tistoga ipa prejkvzeu veuko delo organizacije vküper s kisnejšov predsednicov Slovenskoga kulturnoga društva Avgust Pavel Ibojly Dončec Merkli.

Tistoga oktoberskoga zadvečerka se je sombotelska dvorana do slejdnjoga kıklá napunila, prišlo je više stau lüdi. Glavna organizatorka srečanja, gnešnja pa dugolejtna predsednica Sombotelske slovenske samouprave, Marija Kozar je lepau pozdravila vse, med njimi slovensko parlamentarno zagovornico Eriko Köleš Kiss, generalnoga

društvo je ime dobilo po Avgustu Pavli, njegvo čér Judito Pavel, čestno članico organizacije, so ranč tak toplo pozdravili. »Düša cejlaga društva je takša, kakšo mi-

MePZ Avgust Pavel je spejvo pet zborovski skladb

šlenje je moj oča tö emo: vküper trbej držati, lübiti se med sebov, eške posaba tistim, šteri gnaki gezik gučijo. Aj živéjo kak bratke pa eden drügoma pomagajo, kelko samo leko,« so nam povödali gospa Judita.

Sombotelsko slovensko samoupravo so stvaurili 4. novembra 1998, slovensko društvo pa 25. januara 1999. »Mi smo v fabriki vküper delali pa smo nej znali od drügoga, ka je Slovenec. Gda smo na-

pravili društvo, smo zvödali, ka 'jé, tau so vsi Slovenci gé'. Fajn je bilau tü v Somboteli, ka smo se leko srečali, ka smo leko slovenski gučali. Če bi tau nej bilau, bi mi že davnik-davnik pozabili gučati,« se je nazaj spominjala ustanovna članica društva, gnešnja podpredsednica samouprave pa kotriga pesmarske skupine Sombotelske spominčice Ančka Braunstein. Na sombotelskom duplanskem svetki so si leko navzauči poglednili film, šteri je nutpokazo, ka vse so sombotelski Slovenci delali v premianauči dvej desetletjaj. Film so napravili sodelavci televizijskoga programa Slovenski utrinki, depa v trifrtale vöraj so leko samo en falajček od vsej prireditvev nutpokazali. »V preminauči dvajsti lejtaj sta društvo pa samouprava vküper mejla več kak tristau programov. Dosta smo ojdli v Porabje, na priliko

na Državno srečanje ali Porabski dan. Z naše indašnje krajine smo dostakrat pozvali skupine, depa gor smo poiskali Slovence v Pešti pa Mosonmagyaróvári tö,« je tomačila predsednica Marija Kozar pa cujdala: »V Škanzeni mamo slovensko ižo, tá smo pozvali Slovence že z dosta mejst. Petnajset lejt se padašivamo z Andovčari, več kak deset lejt z murskosoboškimi Madžari. Oprvin, leta 1999, pa smo ši

pozabi svojo pesem»

na Cankovo, rojstno vesnico Avgusta Pavla.«

Edno leto se Sombotelčarje pelajo v goričko ves, drugo leto pa djenau naaupek, je povôdo župan Občine Cankova Drago Vogrinčič tó. »Tau je bilau sploj bogati dvajsti lejt ino že Avgust Pavel kak prorok je senjo o tem, ka morejo lidgé vküper držati. V gnešnji demokratični cajtaj je ranč tak trbej spoštüvati pa skrb meti naše brate na Vogrskom kak svejklost v auki.«

Z županom so se s Cankove v Somboteu pripelali člani Folklorne skupine Podkolonca, šteri so na melodije pa ritme fudaša Zorana Domjana zaplesali prekmurske plese. Navzauči so leko čüli spejvanje domanje pesmarske skupine tó, štero vodi ustanovni član kulturnoga društva Francek Mukič. »Od toga, ka smo s Porabja prišli v madžarski varaš, smo leko eške tadale Slovenci. Brodili smo, ka leko gordžimo vse, ka nas je na Porabje vezalo - materni gezik, slovenske pesmi pa tau, ka smo z našimi lidami vküper. Mi smo tü tihinci bili, depa od tistoga mau smo se baukše počütüli. Ništerni so že skoro pozabili slovenski - če ftič ne spejva, tó pozabi svojo pesem -, depa zdaj pá gučijo. Društvo je tau naredilo.«

Na konci kulturnoga programa je pet lejpi slovenski pesmi zaspejvo eške Mešani pevski zbor Avgust Pavel ZSM pod pelanjom Cirila Kozara, ta skupina je leta 1999 oprvin spejvala pri slovenskoj svetov meši v cerkvi svetoga Martina v Somboteli.

Po nastopi Gorenjesinčarov so na oder nazaj prišli vsi pesmarge pa vküper zaspejvali pesem »Odpiraj, dekle, kamrico«. Navzauči so sledik pripovedjali, ka je bilau veseldje poslušati zbrane pesmare, depa tistim ostane spejvanje v eške dragšom spomini, šteri so te

na odri bili.

Zmejs sta na malom kočüji jubilejno čokoladno torto pripelala članica predsedstva

FS Podkolonca - sombotelsko društvo se 20 lejt padašiva s Cankovčani

kulturnoga društva Vera Varga pa světnik v samuopravi Rudi Čer. »Vse najboljše za té,« je že cejla dvorana vküper spejvala kak edna držina.

Organizatori so steli, ka aj bi vsikšoma austu lejpi spomin o preminauči dvajsti lejtaj sombotelskoga društva pasamouprave, zatok so nadruknivali

Na duplanski jubilej v Somboteli je bilau najgir više stau lüdi

farbasti prospekt s 120 kejpami o programaj, srečanaj pa prauškaj domanji Slovencov. Na srejšo maloga albuma so vsikšoma dali list papéra od Judite Pavel v spomin na njeno očo.

»Pred dvajstimi lejtami je v društvu bilau 19 lüdi, gnes nas je kauli 70,« je eške pripovedjala Marija Kozar. »Na prvom slovenskom bali smo plesali samo člani društva z držinami, na slejdnjom je

že komaj bilau naši. Starejši smo gratali, eni so mrli. Mlajši so odišli v Pešt ali inan v šaulo. Zdaj zovémo

vnüke pa jim davamo pesmice, aj se navčijo. Vüpažmo, ka baudejo takši mladi, šteri do se brigali za našo kulturo.«

Če rejsan je en cajt - med žmanov večerdjov - v dvorani kralüvala tüüča, je nej moglo tak ostati, vejpa v družbi je bilau više petdeset pesmarov pa

trgé fudaške. Slovenske naute so se čüle dugo v nauč pa naredile veuki svetek Sombotelčarov nepozabnoga.

(Organizatori se lepau zavaližo Zvezi Slovencev za soorganizacijo jubilejnoga svetka. Na prvoj strani: Vera Varga, István Pintér, Judita Pavel ino Rudi Čer s tortov.)

-dm-

foto: M. Kozar in S. Eöry

Zborovski koncert v refektoriju

Na vabilo Mešanega pevskega zbora mesta Monošter je v refektoriju nekdanjega samostana nastopil Mešani pevski zbor mesta Körmend, ki je imel na programu priredbe ljudskih pesmi in pop melodij, zapeli so tudi nekaj sakralnih pesmi. Na koncertu so sodelovali tudi učenci monoštrske glasbene šole.

L.R.H.

Skupno praznovanje

V teh dneh je praznovala 80. rojstni dan babica in prababica Anna Papp (Papp Józsefné), ki so ji prišli voščiti trije otroci, sedem vnukov in vnukinj ter šest pravnukov in pravnukinj. Za svojo umsko vitalnost skrbi z reševanjem križank. Prababica Anna je rojstni dan praznovala skupaj s pravnukinjo Petro, ki živi v Slovenski vesi in je imela 10. rojstni dan.

L.R.H.

www.radiomonoster.hu

PREKMURJE

Lokalne volitve

Občina Lendava je 22. paut proslavila svoj občinski svetek. Tak kak je ob takšoj priliki navada, so raztalali občinska priznanja, slavnostni guč pa je meu Anton Balažek, župan, steri se po 16. lejtaj poslavla s tej funkcije, vej pa na lokalnih volitvaj, stere do 18. novembra, nede več kandidero. V svojom guči se je zahvalo Jožefi Koconi, steri je biu po tistom, ka so se po osamosvojitvi občine v Sloveniji na nauvo talale, prvi lendavski župan. Zahvalo se je tudi vsem drugim, steri so kaj napravili za tau, ka je v preminauči lejtaj občina tak dobro napredovala.

Anton Balažek je edini prekmurski župan, steri nede več kandidero na volitvaj. V Lendavi do na njegov stolec probali sejsti: Dejan Süč, Franc Laj, Janez Magyar, Mihael Kasaš in Igor Kulčar. V varaški občini Murska Sobota pauleg dozdašnjoga župana Aleksandra Jevška kandidera ške Bojan Petrijan. Po enoga kandidata majo v trej občinaj - na Hodoši, v Velkoi Polani in Dobrovniki - gé do tak župani (Ludvik Orban, Damijan Jaklin in Marjan Kardinar) ške gnauk izvoljeni. Po dva kandidata majo v občinaj: Bóltinci (Milan Kerman in Marko Virag), Črenšovci (Anton Törnár in Vera Markoja), Grad (Marijan Klement in Cvetka Ficko), Kobilje (Aleš Lutar in Robert Ščap), Kuzma (Sonja Pelcar in Jožef Škalič), Moravske Toplice (Alojz Glavač in Borut Vojkovič), Odranci (Ivan Markoja in Mojca Balažic), Püconci (Branko Ritlop in Ludvik Novak) in Šalovci (Iztok Fartek in Jože Korpič). Med tremi kandidati do volilci zberali v Rogašovcaj, med štirimi v občinaj Cankova in Gornji Petrovci, med petimi pa v Törnišči in na Tišini. Tam, gé je več kandidator, se leko zgodi, ka do lidge ške gnauk (2. decembra) mogli titi volit, vej pa more tisti, steri ške gviniti, dobiti en glas več kak 50 procentov glasov.

Silva Eöry

»Mi, čarovniki, smo pripravili čarovniško pojedino. Za zajtrk smo pripravili pajke, ki smo jih pobrali iz mrež. Pajki so zelo dobri, rada imam njihove noge, ker so zelo hrustljave,« je v velikem čarovniškem klobuku - kakor prava pravcata igralka - povedala učenka DOŠ Jožefa Košiča Štefanija Dravec ob zadnjem šolskem dnevu pred prvonovembrskimi počitnicami. Tako se je začel kratek prizor, ki so ga za noč čarovnic pripravili učenci 7. razreda gornjeseniške šole.

»Vse teme so bile vezane na čarovništvo in čaravnice, kar je zanimivo za učence,« nam je objasnila nova učiteljica-asistentka na seniški šoli Valentina Novak, ki večjo porabsko dvojezično ustanovo obiskuje od sredine septembra. »Jezika se lahko učijo predvsem preko igre, ko se poistovetijo z določenimi liki iz tovrstnih zgodb.

Vsak učenec je izbral enega izmed likov in postal čaravnica, pomočnik čaravnika ali duhec. Poskušajo se naučiti čim več novih besed.« Učilnica na Gornjem Seniku je bila čarovniško opremljena: videli smo glave iz buč, pajkove mreže, čarobne napitke ter »črve in žabe« iz najrazličnejših sladkarij. Učenci so sedeli okoli velike mize in igrali svoje vloge, med njimi smo našli tudi nekatere člane šolskega dramskega krožka.

»Gledališki krožek že deluje, pripravljamo igro, vezano na Mačka Murija, Mojco Pokrajculjo in Muco Copatarić. Vse to bomo povezali v zimsko zgodbo. To je lep projekt, v katerem bodo učenci čim več govorili in spoznali čim več slovenskih besed,« je pripovedovala učiteljica iz Slovenije, ki je s porabskim gledališčem že sodelovala, ko je pred leti kot dramaturginja priskočila na pomoč režiserju Branku Pintariću pri pripravljanju ene od iger števa-

novskih Veselih pajdašev.

»Porabje je zame izjemno zanimivo, biti tukaj je

Valentina Novak si želi, da bi učenci vzljubili slovenski jezik

zame velik privilegij. Svoje delovanje bom poskušala izkoristiti kot lastno odlično

ne zadolžitve so timsko poučevanje slovenskega jezika, nudenje strokovne pomoči učiteljem in izvajanje zunajšolskih dejavnosti. Predmet slovenski jezik poučuje v 5., 7. in 8. razredu, v 2., 3. in 4. razredu pa se vključuje v pouk slovenskega jezika kot druga učiteljica.

»Želim si, da bi učenci vzljubili slovenščino, saj vemo: 'več jezikov znaš, več veljaš'. Rada bi se čim več pogovarjala z njimi v tem jeziku, madžarsčine

namreč ta hip zelo malo vem. Rada bi od njih čim več slišala in izvedela o Po-

in slovenstvo spoznavamo na precej osnovni ravni, preko fotografij in filmov,« nam je zaupala Valentina Novak, ki je v času svojega študija kot asistentka na ljubljanskem Centru za slovenščino kot drugi ali tuji jezik na Poletni šoli izvajala konverzacije in konzultacije s študenti in profesorji iz tujine.

»Poznam nekaj metod, kako poučevati slovenščino kot tuji jezik, upam, da jih bom uspešno prinesla tudi na to šolo. Veliko je kazanja, veliko je igre,« je povedala pedagoška asistentka in dodala: »Nekateri učenci govorijo slovenščino bolje, nekateri slabše, znanja je ta hip skorajda malo pre-malo. Želim si, da bi ga bilo več, z mano pa so šele na začetku.«

Ko se je Valentina Novak po ljubljanskih letih vrnila v Pomurje, je začela poučevati na

»Veliko je kazanja, veliko je igre«

izkušnjo,« je poudarila Valentina Novak, ki je delovno mesto na Gornjem Seniku zasedla v okviru projekta »Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost na Madžarskem«. Njene glav-

rabju,« je svojo željo izrazila učiteljica-asistentka, ki v 5., 7. in 8. razredu poučuje tudi predmet spoznavanje slovenstva.

»Pri tem predmetu ne moremo iti tako močno v detajle, kot bi si želeli, ker nam tega jezik ne omogoča. Slovenijo

Osnovni šoli Gornja Radgona. Večino časa je poučevala slovenščino, med tem pa še etiko in družbo. Našli bi jo tudi pri jutranjem varstvu in podaljšanem bivanju. Letos julija so jo obvestili, da zanjo ni več službe v Radgoni, želela pa je ostati v Prekmurju in na šoli.

IZLET V GLAVNO MESTO

»Tudi moja diplomatska naloga je bila vezana na prekmursko narečje,« je poudarila učiteljica-asistentka, ki je za to delo prejela študentsko Prešernovo nagrado. Prekmurščini se je posvetila na več ravneh: zanimali so jo sociolingvistični, leksikalni in dialektalni vidiki narečja.

»V razredu sicer narečja ne uporabljam, s sodelavci pa se več ali manj pogovarjamo po domače. Sama sem prepričana, da lahko v tej jezikovni zvrsti izražamo vso strokovnost. Škoda, da ji nismo dali večje veljave, zdaj je morda že prepozno,« ugotavlja Valentina Novak, ki pozorno opazuje razlike med svojim prekmurskim in tukajšnjim porabskim govorom. Očarana je nad jezikom, ljudmi in nenazdanje nad usodo jezika. Poudarja, da je zanj Porabje »Meka prekmurščine.«

Učiteljica-asistentka je izpostavila, da se je danes spraševati, ali je poučevanje porabskega narečja na šoli smiselno, prepozno. »Porabskim Slovencem in s tem edini 'pravi' prekmurščini se je škoda že nepopravljivo zgodila. Verjamem in upam pa, da se bo vsak učitelj zavedal izjemnosti tega jezika in da si redko slišane porabske besede iz učenčevih ust ne bo drznil popraviti.« Valentina Novak se je že kot učenka na osnovni šoli v Pertoci na taborih srečevala s Porabjem, na Gimnaziji Murska Sobota pa se je v sklopu interesne dejavnosti leto dni spogledovala z madžarščino. Vse to ji koristi na novem službenem mestu. »Kolektiv je zelo prijazen, zelo lepo so me sprejeli. Učenci pa seveda veliko pričakujejo od mene in tudi jaz od njih. Ta hip se še spoznavamo, verjamem pa, da se bomo skupaj podpisali pod kakšno uspešno zgodbo.«

-dm-

26. oktobra so se učenci in učitelji DOŠ Števanovci peljali v Budimpešto na celodnevni

Pred zgradbo Parlamenta nas je pričakala zagovornica Erika Köleš Kiss

izlet. Slovenska zagovornica v madžarskem Parlamentu Erika Köleš Kiss nas je povabila v Parlament.

Zjutraj ob petih je odpeljal naš vlak, naši učenci so morali zgodaj vstati. Števanovske učence smo odpeljali do železniške postaje v Monoštru z dvema kombijema. Učenci so bili nestrpni, komaj so čakali ta izlet. Zanimivo jim je bilo tudi na vlaku. Ob devetih smo prispele do cilja, kjer nas je že čakal asistent slovenske zagovornice Ferenc Sütő. Najprej smo kupili celodnevne vozovnice za avtobus in metro. Največ učencev je prvič potovalo po premičnih stopnicah. Naša zagovornica nas je že čaka na trgu Kossuth pred Parlamentom. Na kratko nas je pozdravila, povedala nekaj informacij in podatkov o stavbi Parlamenta. Bilo je res zanimivo. Ob deseti uri smo vstopili v Parlament, ki smo

si ga ogledovali več kot uro. Srečali smo se tudi s Lászlóm Kövérjem, predsednikom Par-

Skupinska slika v avli Parlamenta

lamenta.

Po kosilu smo se odpeljali do Matjaževe cerkve. Tu so nas razdelili v dve skupini in smo dobili interaktivno vodenje. Izvedeli smo veliko zanimivosti. Nekaterim je bilo vse novo, nekateri so se pa že kaj učili pri pouku zgodovine, madžarščine ali pri verouku.

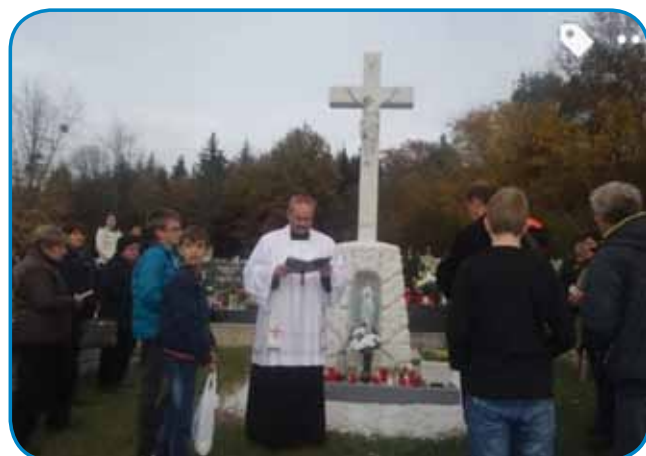
Po ogledu cerkve so si učenci lahko kupili darilca za spo-

min. Potem smo nadaljevali pot peš do grada in v Zgodovinski muzej. Spet so nas razdelili v dve skupini. Vodenje je bilo zanimivo za učence. Spoznali so kraljevski dvor, salone, sobe, kuhinjo in ječo. Muzeologinja je zelo podrobno razlagala, kaj se je v obdobju kralja Matjaža dogajalo v gradu. Učenci so lahko rešili sestavljanko in spoznali kodekse, ki so jih pisali in risali z roko. Med potjo smo pri gradu videli tudi huzarje.

Lep dan smo preživeli v prestolnici, utrujeni in z lepimi spomini smo se pripeljali do-

mov zvečer okrog desete ure. Najlepša hvala Eriki Köleš Kiss za vabilo in za ureditev obiska v Parlamentu ter za bogate informacije, ki nam jih je povedala. Hvala tudi Ferencu Sütőju, da mi je pomagal in dal ideje, kaj naj si še ogledamo v glavnem mestu. Želimo jima še naprej uspešno delo.

Agica Holecz
ravnateljica DOŠ Števanovci

Na Vse svete v Sakalovcih

Na praznik Vseh svetih so se verniki v Sakalovcih zbrali pri križu na pokopališču in skupaj z župnikom Tiborjem Tóthom molili za zveličanje pokojnih.

Foto: F. Bana

ŽELEZNA ŽUPANIJA

V Železni županiji ne delajo kvara

Več milijard evrojev kvara napravijo po cejlom sveži zelene stenice (poloska), stere so prišle kak v Srednjo Evropo tak k nam iz severne Afrike. Tau so tiste stvari, stere se zdaj, ka je malo hladnejše gratalo, nutra v ram vlečejo. Na pogled ranč tak vögledajo kak tiste stenice, stere že dobro poznamo z marlinščic, ka gda po malinaj odijo, potistim maline taši lagvi žmaj dobijo, ka so nej za pogejst. Té stenice so ranč taše kak tiste, samo drugo farbo majo, bola so ridjave, dapa ranč tak vonjajo. Na lüstvo so nej navarne, dapa na rastline že fejest, zato ka iz rastlin več kak stau fele pogejo, kak rauže tak bomblike.

Na Vogrskom največ kvara v papriki pa v paradajsi napravijo, dapa kvar delajo v sadovnjakaj tū, v grūškaj, djabokaj pa v grauздji. Strokovnjaki tak pravijo, ka zavolo klimatskih sprememb pa zavolo globalne trgovine je tak dosta zeleni stenic zdaj pri nas. Prvin so se deset ali še več lejt spoj nej skazale pri nas te stvari, nej ka bi nji tak dosta bilau kak zdaj. Drugi stenic je bilau več, ranč kak gnesden, samo te ne delajo kvara. Ranč tak kak stenice, zdaj ka je bola hladno gratalo, se nutra v ram vlečejo, harlekinske pikapolonice. Gde malo mesta najdejo, tam se nji telko vkūpnabere, ka je vse nabito. Te pikapolonice nika kvara ne delajo, bola samo hasek, zato ka v ogradci dolapogejo viši iz tisti rastlin, ka nji tam posajeno mamo. Ranč zavolo tauga so je že več lejt nazaj v Evropo prinesli iz Južne Ažije, aj v folia šatoraj (topli gredaj) viši dolapogejo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Borštnikovo srečanje

V Mariboru je potekal 53. Festival Borštnikovo srečanje, osrednji slovenski gledališki festival, v okviru katerega se podeljujejo tudi najbolj prestižne nagrade za igralske dosežke v Sloveniji. Veliko nagrado za najboljšo uprizoritev je dobila koprodukcija Slovenskega mladinskega gledališča in Maske 6 v režiji Žige Divjaka. Posebno nagrado je prejela predstava Skupaj v koprodukciji Pekinpaha, Vie Negativa in Kina Šiška, za režijo pa so nagradili Nino Rajič Kranjac za Naš razred Prešernovega gledališča Kranj, Mestnega gledališča Ptuj in Mini teatra Ljubljana. Nagrado za dramaturgijo je prejel Matic Starina za Sen kresne noči (Mestno gledališče ljubljansko) in Visoško kroniko (SNG Drama Ljubljana). Nagrado za scenografijo je prejel Branko Hojnik za Sen kresne noči, Branko Rožman pa za glasbo v predstavah Naš razred, Sen kresne noči in Visoška kronika. Nagrade za igro so prejeli Uroš Kaurin, Vito Weis, Matej Puc, Aljaž Jovanović in igralski kolektiv v Našem razredu, za mlado igralko pa jo je dobila Tamara Avguštin.

Največji aplavz na podelitvi nagrad je požel dobitnik Borštnikovega prstana za življenjsko delo. Igralcu Janezu Škofu ga je izročila lanska dobitnica Saša Pavček. »Hvala za to visoko nagrado, ki je za igralca nekaj največjega in igralcu spodnese tla pod nogami, ko zve zanjo. Saj potem se spraviš k sebi. Danes bo konec tega in potem se spet začne normalno življenje. Jutri pride ponedeljek. Veste kako je bilo to? Ponedeljek je rekel torku, naj sredi četrtek vpraša, ali je petek res rekel, da je za soboto nedelja,« je povedal novopečeni dobitnik najbolj prestižne slovenske nagrade za igralske dosežke, ki ga od leta 1970 vsako leto podeli neodvisna žirija.

Gena Virag iz Bratonec

»ČE SE NE ŠAULIVAŠ, TE ČAKATA SAMO LOPATA ALI MEKLA«

»Inda svejta je tak bilou, ka so imena daval župniki. Narodila sam se 1. januarja 1953. leta in te je župnik pravo, ka mo ge Genovefa. Meni se je tau indašnje ime nej vidlo, zatau so me vsi že od malih naug, in tak je ške gnesden, zvali Gena,« je na začetki povedala sogovornica, stera je gor rasla v vesnici Dokležovje, v velkoj držini, v steroy je bilou sedem mlajšov: »Eden brat je zavolo betega mrau že kak dete. Oča Štefan, steri je biu železničar, je biu za tiste cajte napreden. On je nam mlajšom furt pravo, ka naj se včimo, vej pa če maš nekši poklic, leko furt čakaš, ka delo dobiš. Če se ne šaulivaš, te čakata samo lopata ali mekla. Mama Ana je bila od očo mlajša 18 let, samo leko povem, ka smo se v držini trno dobro razmeli in ške gnesden je tak. Meli smo tudi tri tete. Ena, stera je apatica bila, je po tistom, ka so jih po bojni 1948 razgnali, prišla k nam živet in nam je bila kak druga mama. Dosta nam je pomagala tudi pri včenjej.«

Mladost Gene Virag je zaznamovalo tudi tau, ka je oča bežezen biu, meu je astmo: »Mi, deca smo te, gda je on meu napad, dostakrat klečali pauleg njegove poste. Vsi smo djaukali, dostakrat je prišo tudi župnik, ka njemi je slednje mazanje dau. Nikak sam nej mogla razmeti, ka je eno voro po tistom oča že sedo v kūjni in djo župo.« Té očov beteg je biu tudi dosta »kriv«, ka so se tri čerke - bile so štiri in dva sina - odlaučile, ka do medicinske sestre: »Nej pa je bilou včenje na prvom mestu, prvo je trbelo doma na verstvi delo opraviti, pa te so prišle na red knjige. Vsi, vsej šest mlajšov, smo meli delo vóraztalano, točno se je znalo, ka more steri napraviti. Včenjé je te bilou ene fajte počitek. Tak, ka

smo se vsi vózošaulali.« Po zgotovljeni srednji medicinski šauli je šla prva delat, po tistom pa se je ške dale šaulivala

Gena Virag

in je diplomerana medicinska sestra. Prva je v soboškom špitali delala na oddelki za zdravljenje vūj, po tistom ka se je oženila in dobila dva uje dece, pa je gratala patronažna ses-

veselom večeri. Meu je kondrave, duge vlaske, tak ka se joj je prva nej preveč povido: »Kakši dve leti po tom je be-

žezen biu in je prišo k nam v špital in te se je lūbezen začnila razvijati. Po tistom, ka sva se oženila, sam se preselila k njemi v Bratonce, gé sva si tudi zazidala nauvi ram.«

Ob mlajših in deli je sogovornica najšla cajt za šport, atletiko, s sterov se je začnila spravlati že v osnovni šauli: »Gda smo v šauli bežali kros, buma bau-

si, sam gnauk samo vidla, ka je niške nej pred menov in sam gvinila. In tak sam začnila trenerati, bila sam celalu najbaukša v rosagi na 600 metrov dugi progi.

pa pau je trpelo, ka sam se vózvračila. Zdaj je že 26 let minilo od toga in sam dobro.«

Po tistom ka se je vózvračila, je Gena Virag vóminila tudi svoje slūžbo: »Ške tri leta sam delala v patronaži, samo je za mene tau delo psihično žmetno gratalo, vej pa sam pomagala tudi betežnikom, steri so meli raka. In te me je pozvala ravnateljca srednje zdravstvene šaule in mi je ponūdila, ka naj pridem k njim včit. Prva sam se ške sama mogla včiti, vej pa sam v Maribori na Filozofski fakulteti mogla napraviti vižge za pedagoško delo. Na šauli sam včila, in moren povedati, ka trno rada, 17 let, po tistom pa sam šla v penzijo.« Z di-jaki je dosta cajta preživela v špitali, vej pa so meli prakso. Tam je tudi idejo dobila, ka bi za božič okrasili špital, ka do tudi betežniki leko bole doživeli svetke. »Po tistom mi je spadnalo v glavau ške tau, ka bi betežnikom leko tudi malo zapopejvali. V Bratoncej mamo dober moški pevski zbor in ges sam jih prosila, če bi oni za božič steli titi z menov v špital. In tak je tudi bilou. Pauleg sta šla ške dva božičeka, s sebov pa smo meli tudi mala darila. Zdaj de že 20 let, ka odimo za božič v soboški špital,« je ške raztolmačila Gena Virag, stera je aktivna tudi v domanji vesnici, gé so na njeno pobudo pred leti zozidali turistični ram. Sodelūvle tudi v lokalni politiki, vej pa sedi v bōltinski občinski kotrigi. Najbole rada pa je, gda domau prideta sin, steri žive v Ljubljani, in čerka z držino. Ona pa žive v varaši Zürich v Švajci.

(Kejp na prvi strani: Genin zdavanjski kejp, na njem sta njena mama in njeni oče.)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Gene Virag

Viragova držina na maturantskom plesu čerke Sonje

tra (védōnō): »V špitali sam se dobro počūtila, rada sam mela svoje delo, samo bilou je dosta dežurstev (ūgvelet) in zavolo dva uje male dece sam se odlaučila, ka dem rajši takšo delo delat, ka mo popaudne leko doma z njima.«

Bratončana Martina, svojoga moža, je spoznala na enom

Gda sam držino mela, sam bole na dale začnila bežati. Dostakrat sam bežala tudi na maratoni v Radencaj. Tudi mauž je začno bežati, pa tudi čerka Sonja in sin Andrej. Njiva ške gnesden bežita maraton, ges pa več nej, vej pa me je te, gda sam mela 38 let, velki beteg zao-do, mela sam raka. Nejsam znala, če mo preživela. Leto

Murska Sobota

OKUS PO PANONSKEM MORJU

Soboško jezero nastaja in kmalu bo urejeno iz nekdanje gramoznice, za katero se je

»Murska Sobota, Pomurje in Slovenija sta danes bogatejša, ker smo tukaj sredi

vsebin za šport in rekreacijo.«

Do zdaj je urejenih dobrih 43 tisoč kvadratnih metrov površin, motorični park ima 35 vadbениh postaj, urejena so otroška igrišča in igrala, štirje prostori za piknike in zasajenih 159 dreves za ozele-nitev. Južni del

lijona evrov, od tega je 80 odstotkov iz evropskega sklada za regionalni razvoj in Republike Slovenije. Podoben center imajo v neposredni bližini avstrijskega Gradca, ki je nastal tam, kjer so tudi kopali gramoz, v nekoliko manjšem obsegu pa je jezero na obrobju Sombotela. Da bo projekt v celoti in popolnosti zaživel, pa bo potrebno postoriti še kar dosti, od zagotovitve kakovostne gostinske ponudbe in še marsičesa, povezanega tudi

Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport: »Soboško jezero pa ima ob športu, rekreaciji in druženju še eno ambicijo: da postane skupaj s paviljonom Expano tudi učna in izobraževalna pot, namenjena prvenstveno otrokom in mladim.«

prijelo ime Kamešnica. Ideja sega nekaj desetletij nazaj, v čas velike soboške občine in njenega predsednika Andreja Gerenčerja (pozneje med drugim tudi slovenskega veleposlanika v Budimpešti). Toda za ureditev »Kamešnice«, iz katere so izčrpali na stotine ton gramoza, še najintenzivnejše ob gradnji pomurskega kraka avtoceste, ni bilo resne volje ali župana, ki bi se lotil projekta. Niti ne tako preproste naloge se je lotil aktualni župan (ki kandidira tudi za naslednji mandat) Aleksander Jevšek. Prvi, otipljiv rezultat je konec oktobra odprt motorični park (uradno poimenovanje) kot prvi korak novega športnega, turističnega in doživljajskega parka. V neposredni bližini jezera urejajo notranjost paviljona Expano, ki želi postaviti turistično središče regije z informacijami, storitvami in bo predvsem z interaktivno predstavitvijo Pomurja vabil obiskovalce, naj spoznajo ta zanimiv del Slovenije.

Govornik ob otvoritvi motoričnega parka je bil tudi minister za izobraževanje, znanost in šport Jernej Pikalo:

Pomurja začeli postavljati novo turistično destinacijo, privlačno za domačine in za obiskovalce. Soboško jezero pa ima ob športu, rekreaciji in druženju še eno

ambicijo: da postane skupaj s paviljonom Expano tudi učna in izobraževalna pot, namenjena prvenstveno otrokom in mladim. Expano sam bo odličen način, da učencem in dijakom po vsej Sloveniji predstavimo Pomurje.« Župan Jevšek: »Soboško jezero postaja del turistične ponudbe Pomurja, ki doživlja turistični razcvet. Ljudje iz Murske Sobotice že desetletja spontano razvijajo življenje jezera z ribištvom, veslanjem, potapljanjem in jadranjem. S svojimi aktivnostmi so dali gramoznici novo vizijo, da Soboško jezero razvijemo v sodoben športni, turistični in doživljajski park. To je zato šele začetek razvoja jezera in ponudbe različnih

Motorični park, ki je nastal tudi s strkovnim sodelovanjem profesorjev in študentov fakultete za šport, ima 35 vadbениh postaj, otroška igrišča z igrali in še marsikaj, kar bo, tako upajo, pritegnilo kar največ obiskovalcev, tako domačih kot od drugod. Pritegniti bodo poizkusili tudi potnike z bližnjega, pomurskega dela avtoceste med Pincami (pri Lendavi) in Koprom.

Soboškega jezera je urejen po načelih trajnostnega razvoja s posebno skrbnostjo za zaščito jezerskih in objezerskih biotopov. Za dela so porabili 1,6 mi-

s čolnarjenjem na jezeru.

Naslov Okus po Panonskem morju pa zato, ker je bilo tod nekoč davno Panonsko morje.

Tekst in foto: Ernest Ružič

TUDI V VRTCE JE PRIŠLA JESEN

V vrtcu čistimo buče
Foto: Andreja Serdt Maučec

... DO MADŽARSKE

Začenja se osma nacionalna konzultacija

V teh tednih bo prejel po pošti vsak polnoletni madžarski državljan vprašalnik osme nacionalne konzultacije, ki bo vseboval vprašanja, povezana z družinsko in socialno politiko. Državni sekretar Csaba Dömötör je na tiskovni konferenci naštel nekaj področij, o katerih bo vlada gotovo vprašala državljane. Med temi bodo gotovo vprašanja, na kak način podpirati mlade zakonce pri začetku skupnega življenja, na kak način spodbujati mlade, da bi se rodilo več otrok oz. kake olajšave dati pri delu mladim materam, ki vzgajajo več otrok. Po nekaterih informacijah naj bi nas vprašali tudi o tem, ali naj bi bile matere, ki vzgajajo najmanj tri otroke, do konca življenja oproščene plačevanja dohodnine.

Na podlagi odgovorov državljanov bo vlada načrtovala socialno politiko, povezano z družinami. Nacionalno konzultacijo bo spremljala močna medijska kampanja, da bi se nanjo odzvalo čimveč državljanov.

Desničarska stranka Jobbik zgubila polovico svojih volivcev

Po spomladanskih parlamentarnih volitvah, na katerih je desničarska stranka Jobbik nastopila pod pričakanjem, je nastala v sami stranki velika zmeda, ki se je stopnjevala z odstopom predsednika Gáborja Vone. Nekateri vodilni in tudi del članstva, ki so prejšnjemu predsedniku očitali, da se ni držal desničarske usmeritve, temveč je želel iz stranke narediti ljudsko stranko, so zapustili stranko in ustanovili najprej gibanje Naša domovina (Mi hazánk), ki je od takrat že postalo stranka. V prvotni stranki so potem izvolili novo vodstvo, toda pred kratkim jo je zapustil podpredsednik János Volner, ki se ne strinja s tem, da se je novo vodstvo približalo nekaterim opozicijskim strankam na levi strani. Peripetije znotraj stranke so pripeljale do tega, da je zgubila približno polovico svojih pristašev. Medtem ko jo je maja podpiralo še 15 odstotkov volivcev, bi ji julija dalo svoj glas le 10 odstotkov, oktobra pa le 8 odstotkov.

VSIGDAR NIKA ŠTIBRAM

Lejpi jesenski torek je bejo prejšnji keden, gda sem v Števanovci pri Brgauncinoh Mariški, dekliško Mariji Dončec se stavo. Istina, ka malo je veter fudo, dapa ovak je dobro toplo bilau. Večkrat se odo že pri njij, pa itak skur ka sem nej zblaudo, zato ka so staro paut dolazaprlj, nauva paut pa spodkar kaulak pela do njij. Ranč so venej bili, gda sem se tapripelo, v rokej so lavor meli, pa tak so nesli gvant vöobešavat na draut. Tau sem mislo, ka nika nede s tauga, ka bi zdaj z menov pripovedjali, dapa nej tak bilau. Gvant so brž vöpo-vesli, za pet minut smo že v tjöjnji sejdli pa pripovedjali.

- *Tatica Mariška, vi se po iži Brgauncini zovete, dapa če dobro vejm, na tom brgej zvün vas še več Brgauncini je.*

»Trauji smo Brgauncini, dapa nika nej mamo eden do drgoga, ranč tak več Dončecov nas je, pa itak smo nej žlata. Moj mauž je tū Dončec bejo, ranč tak kak dja, samo on je pri Djuratjini bejo doma.«

- *Skur sem nej zablaud, gda sem se pelo sé k vam, kama je stara paut minaula?*

»Paut so dolazaprlj tej, steri so sausedni ram dolatjöjpili. Kak pravijo, tau je nej prava paut bejla. Prava paut nede prejk njigvoga dvorištja, liki spodkar kaulak, kak je zdaj napravlana, so nam prajli.«

- *Vas, domanjoga lüstva že skurok nega na tom brgej, nej?*

»Kak praviš, samo trdje smo, dja sem, Bedindja pa

Holeczova, drüdjji so nej sé valaun. Töj spodkar še eden ram odavajo, niže nas, sprvoga je dosta tjüpcov odlo, dapa zdaj več

Brgauncina Mariška, dekliško Marija Dončec

nej trno. Če te ram tū odao, te še več lüdcki baude na tom brgej, mi domanji pa pomalek preminemo.«

- *Gnauksvejta dosta lüstva živelo na tom bregej?*

»Tistoga ipa je dosta ramov bilau, eden za drüdjim, cejlak vö do poštij. Vejm, gda smo po nedelaj k meši šlej pa smo domau šli vö po brgej, puno lüstva je bilau, zdaj pa že ništje ne odi.«

- *Kak se je tisti zvau, steri je fčele emo?*

»On je Imrac Ercan bejo, steri se je s fčelami spravlo, dapa kak njega več nega, tak drügi so že tū vse tapomrli. Tam prejk, kak so Vučtjini, tam so vse malöja bila, gde zdaj gauštja raste, ta smo odli s starišami delat na njive pa kosit. Vejš, tjelko smo se mantrali, s kravami smo orali, zvekšoga vse z rokami smo delali, pa itak smo vsigdar zgotauvili, vse je dolapokošano

bilau pa njive so tö obdelane bile.«

- *Gde ste vi doma bili, gde je bejo vaš rojstni ram?*

»Dja sem se töj v sausednoj rama naraudila pa gorarasla, gde so moji starištje bilej. Dva brata sem mejla, obadva sta že mrla, eden zdaj nejdavnik v Šoprana, drüdjji je pa tak töj v vesi bejo. Obadva brata sta se v Meriki naraudila, zato ka starištja so tam delali, gda so domau prišli, sem se dja že töj doma naraudila.

- *Vsterom varaši so delali vaši stariške?*

»V varaši Brownsville so žejevli pa delali, dosta vse ne vejim od tauga, samo telko, ka oča je v fabriki delo, gde so gombe delali. Materin brat je töj pri Totustji bejo pa njema so prejkдали, aj naš rojstni ram zozejda ali obnauvi, tau že ranč ne vejim, dočas, ka so oni venej delali. Dapa tau gvüšno, ka gda so oni domau prišli, te je že ram kreda bejo.«

- *Te ram ste vi zidali, gde zdaj živete?*

»Te ram sva že müva z

možaum dala zejdati, dosta dela je bilau, dapa te si še emo pomauč, zato ka lüstvo prišlo pa pomagalo. Nej tak kak zdaj, gda

plačane delavce ne najdeš.«

- *Vi ste odli kama delat?*

»Nej, dja sem nikan nej odla delat, dja sem vsigdar doma bejla. Mi smo doma nej meli krav, dja sem v napszám (dnino) odla k Broužini, k Mlinarni, k Šauštrni, za pejnaze sem okapala,

grablala, ka je ranč trbelo. Dja sem rada delala, najbola grablala, pa ranč tak moji mlajši tū, kak hčer tak dva sina, sploj pa te, če so kakšne filere leko zaslužili. Dosta smo delali, dapa dosta bola miren svejt je bejo, kak je gnesden. Vejm, ka moj oča, kak koli dosta dela je bilau, on, gda se je nadjo podne, si je malo vsigdar dola lego, če dobro vrejmen bilau, te venej pod črešnjo.

- *Gde so vaš mauž delali?*

Mauž je na železnici delo kak tišlar. «

- *Ka dela eden tišlar na železnici?*

»On je vönavčani tišlar bejo, na Verici pri Wactera se je včejo. Na železnici je popravlo okna, dvera, vse ka je tišlarsko delo bilau.«

- *Zdaj ste sami v tau velkom rami?*

»Nej se sama, moj vnuk tū töj žive z menov, samo on

posaba, na drügom kraji rama, tam, ka je še njegvi oča, pokojni Zoli vcujzoido. Tak ka nej sem sama, če kaj trbej, oni so vsigdar paulak, pa ranč tak sin Toni pa hčerka skur vsakši den ma poglednata pa pomagata. Dapa samo tašo, ka dja že ne ladam naprajti, ovak dja vse tanapravim. Dja ne morem, ka bi cejli den v tjöjnji sejdla pa vö na okno gledala, name bi vrag vzejo, če bi nej mogla tavö, malo delat. Dja kaulak rama vsigdar kaj malo štibram.«

- *Zdravdje mate?*

»Ne morem nika prajti, tak kak tavala, samo telko, ka nej mam tak mauči, slaba sem, ne ladam tak delati, kak bi trbelo.«

- *Kelko ste stari?*

»Drügo leto apriliša baudem devetdeset lejt stara.«

- *Dja bi telko nej pravo, dosta menje vögledate.*

»Tau je vejn zato, ka sem dja nikdar nej bejla betežna. Zdaj drügo bajo tak nej mam, samo telko, ka dosta vode moram piti, zato ka mi je doktor pravo, ka se vöposenila. Dja sem nikdar nej bejla žedna, vejim, gda smo doma delali, drügi so vsigdar žejevli pa za njimi so nosili vodau, dja sem pa nikdar nej bejla žedna, kakšna koli vročina je bejla. Zdaj pa telko vode moram piti pa tau mena tak težko dé, zato ka dja sem telko nikdar nej pila. Večer zavolo tauga gora moram staniti, pa tau nej dobro, zato ka dja fejest dobro spim. Večer v devetoj vöri si dolaležem pa do sedme te taspim.«

Karči Holec

Slovenija, Murska Sobota: dan reformacije 2018

TUDI ZDAJ SO AKTUALNE TEZE MARTINA LUTHRA

Od leta 1992 praznujemo v Sloveniji 31. oktobra dan reformacije, ki je državni praznik in dela prosti dan. Reformacija predstavlja gibanje za prenovu Cerkve, ki ga je v začetku 16. stoletja sprožil profesor biblične teologije Martin Luther, ki je 31. oktobra 1517 na vrata cerkve v Wittenbergu v Nemčiji obesil 95 tez o prenovi Cerkve in tako opozoril na krizo v njej. V slovenskem protestantizmu je bil osrednja osebnost tega gibanja Primož Trubar (1508 – 1586), ki je leta 1550 napisal Katekizem, prvo knjigo v slovenskem jeziku in prvo slovensko tiskano knjigo nasploh. Katekizmu je dodal Abecednik, kjer se je opiral na govor osrednjega slovenskega prostora. Napisal je več kot 25 knjig, oziroma polovico vseh knjig, ki so jih napisali slovenski protestantski pisci. Med prekmurskimi je najbolj znan in najpogostejše omenjan Števan Küzmič, rojen v Strukovcih.

Ob 31. oktobru se v Sloveniji zvrstijo številne slovesnosti v počastitev dneva reformacije. Večina slovesnosti je v Prekmurju, kjer živi največ evangeličanov (protestantov) v Sloveniji.

Slovesnost v počastitev dneva reformacije so v Murski Soboti pripravili Mestna občina, Evangeličanska cerkev v Republiki Sloveniji in Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar. Slavnostni govornik je bil Dejan Židan, predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, med velikim številom obiskovalcev v Gledališki dvorani pa je bil tudi prvi predsednik RS Milan Kučan, škof EC Geza Filo, častni škof Geza Erniša, predsednik SPD Primož Trubar, Matjaž Gruden ter ministra Jernej Pikalo in Peter J. Česnik. V odličnem kulturnem programu so nastopili Duo Mystica (Monika Novak in Miran Čarni), Mirjam Mah, David Sabo, Franja Gomboc in Denis Dimitrič.

»Murska Sobota je prestolnica slovenske reformacije. Ob obnovi mestnega središča

Slavnostni govornik, predsednik Državnega zbora RS Dejan Židan: »Tudi danes potrebujemo reformatorskega duha, reformatorje in reformatorke...«

smo med evangeličansko cerkvijo in gradom uredili drevored Martina Luthra. Zato, da se ljudje, ki se bodo sprehajali po drevoredu, ne bi spraševali, zakaj toliko betona, toliko dreves, ampak bodo razmišljali, kaj je reformacija. Kaj so Luthrove teze zgodovina ali tudi sedanjost,« je v pozdravnem nagovoru dejal predsednik MO Aleksander Jevšek in ocenil, da so Luthrove teze še kako aktualne v sedanjem času. »Po mojem prepričanju so aktualne tudi zdaj, kajti ko jih preberemo, v njih najdemo dosti tega, kar sodi v naš čas. Mnogo je namreč tistih, ki si z denarjem kupujejo privilegije in so tako deležni različnih odpustkov. Samo zato, ker imajo denar. Zato tisti, ki nimajo denarja pridejo na sodišču hitro na vrsto, so obsojeni, oni z denarjem pa nikoli. In še veliko je tega, kar bi lahko prenesli iz Luthrovih tez v današnji čas. Praznik reformacije naj bo slovenski praznik, kot naj bo slovenski praznik 100-letnica priključitve Pre-

kmurja k matični državi, ki jo bomo počastili prihodnje leto.« Škof Geza Filo je županu Aleksandru Jevšku izročil pohvalo EC za skrb pri ohranjanju sporočila reformacije v MO Murska Sobota, ki je del evropske mreže 69 Luthrovih mest.

Prvi, zdaj častni škof EC na Slovenskem Geza Erniša pa je v nagovoru izpostavil, »da smo Slovenci ob številnih drugih narodih v 16. stoletju imeli veliko srečo, da se je velik svetovni popotnik Reformacija ustavil tudi v naših krajih... Luthrova reformacija je, kot

kakršni so bili Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Števan Küzmič, Franc Temlin, pa do vseh znancev in neznancev, ki jih je videl in sprejel samo ljubi Bog, pa so vsak na svoj način uresničevali lastno poklicanost v življenje.« Geza Erniša je omenil tudi Dumo Otona Župančiča, v kateri se je pesnik spraševal »Kje domovina si?« in dejal: »Dan reformacije s svojo enkratno vsebino in sporočilnostjo naj bo in ostane tudi v prihodnje trenutek našega resnega in poglobljenega premisleka in nenehno prizadevanje za izboljšanje naše vsakdanje stvarnosti.« Pa tudi: »Razumevanje med ljudmi različnih verskih, filozofskih in svetovnonazorskih pogledov na svet, vero in življenje, namreč ostaja naš velik moralni imperativ. Reševanje problemov in konfliktov, ki tudi danes

temelje današnje Evropske unije – skupnosti suverenih držav in sistema, ki je postopoma uveljavil toleranco ter človekovo svobodo, človekove pravice in temeljne svoboščine, vladavino prava. Vsak dan moramo dojemati, da legitimnost oblasti izhaja iz spoštovanja ljudi in njihove svobodne volje, njena pooblastila pa so v službi teh ljudi. Protestantška etika je prinesla spremembe v gospodarskem in socialnem razvoju Evrope. Prek sestavin te etike, kot so predanost poklicnemu duhu, pridnost in dejavnost, se je oblikoval nov proizvodni način, ki je upošteval dosežke znanosti, spremenjene materialne možnosti in nove vrednote. Omogočil je razvoj v izobraževanju, znanosti in kulturi, tudi v tehnologiji in ekonomiji.«

Predsednik DZ Dejan Židan je opozoril tudi na koncentracijo bogastva in moči v rokah manjšega števila ljudi in se zavzel za pravičnejšo porazdelitev bremen v družbi. Etično sporočilo slovenske reformacije uči o družbi, »ki omogoča človeku živeti dostojno življenje in razvijati vse njegove potencialne, mu jih pomaga krepiti in uresničevati, pri tem pa zagotavlja varnost in enake možnosti vseh.« Zato, »tudi danes potrebujemo reformatorskega duha, reformatorje in reformatorke, da nam včasih nastavijo ogledalo in povedo, naj se vrnemo k svoji identiteti, koreninam in vrednotam.« Temeljna sporočila reformacije so aktualna za vse, za verujoče in neverujoče, za kristjane in pripadnike drugih ver. »Slovenski evangeličani so prav s svojo etično držo in prizadevanjem dali velik prispevek k duhovnemu in moralnemu razvoju našega naroda.«

Temeljna sporočila reformacije so aktualna za vse, za verujoče in neverujoče, za kristjane in pripadnike drugih ver. »Slovenski evangeličani so prav s svojo etično držo in prizadevanjem dali velik prispevek k duhovnemu in moralnemu razvoju našega naroda.«

Temeljna sporočila reformacije so aktualna za vse, za verujoče in neverujoče, za kristjane in pripadnike drugih ver. »Slovenski evangeličani so prav s svojo etično držo in prizadevanjem dali velik prispevek k duhovnemu in moralnemu razvoju našega naroda.«

Tekst in foto: Ernest Ružič

Predsednik Slovenskega protestantskega društva Primož Trubar Matjaž Gruden in škof EC Geza Filo: »Sporočilo reformacije je aktualno tudi danes, tako za verujoče kot neverujoče.«

vemo, resda najprej zajela verskost, bila pa je spodbuda za razmislek tudi svetnega življenja, in je proces, ki še danes traja. Naloga posameznika in naroda je namreč večno iskanje, reformiranje, preobrazba in spreminjanje. Reformator Martin Luther, genialni mislec in teolog takratne dobe, se je v polni meri zavedal edinstvenega položaja in odgovornosti človeka v tem svetu. Nadaljevalci njegovega dela,

krojijo in bremenijo naše medsebojne odnose, pa moramo oddelati na človeka dostojni civilizacijski ravni, kajti ena od bistvenih prvin reformacije je namreč tudi toleranca in strpnost.«

Osrednji govornik na proslavi, predsednik Državnega zbora Republike Slovenije Dejan Židan: »Protestantsko pojmovanje posameznikove svobode vesti in enakosti ljudi v osnovnih verskih pravicah je poglajlo korenine za

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE

Letošnje leto je ves čas, na vsakem koraku izpostavljena naša skupna kulturna preteklost, ki ji pravimo *dediščina*. Pa ne samo v naši deželi Sloveniji, ampak po celotni Evropi. Še posebej je v ospredju zavedanje o vrednotah, ki jih predstavlja kulturna zapuščina, njen družbeni in razvojni potencial ter pravice in dolžnosti, povezane z našo skupno dediščino. Ob tem je aktivnih veliko ljudi, ki odkrivajo kulturno zapuščino Evrope in krepijo občutek pripadnosti k skupni evropski družini. Kulturna dediščina nam tako pomaga razumeti preteklost in ustvarjati boljšo prihodnost. To se odraža tudi v sloganu za to leto, ki se glasi: »*Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost*«.

Kulturna dediščina je velik zaklad za širšo družbo, pozitiven vpliv nanjo ima dolgoročno varstvo, saj jo je potrebno ohranjati za prihodnje generacije. Glede na to, da ta ostalina pripada nam vsem, je potrebno, da najdragocenejše evropske zaklade in tradicije odkrivajo in oživljajo že otroci v šolah. Prav zato je letos ponujena lepa priložnost, saj se Ministrstvo za kulturo aktivno vključuje v praznovanje *Evropskega leta kulturne dediščine*. Priprave, ki potekajo pod vodstvom nacionalne koordinatorke, so v polnem teku. Poleg osrednjih dogodkov v okviru leta se obeležitvi pridružujejo muzeji, galerije in drugi javni zavodi s področja kulture ter še nekateri vladni in nevladni deležniki. Na takšen način se lahko kulturna dediščina vsem nam, še posebej pa otrokom in mladim, predstavi na zanimiv in sproščen način ter spodbudi aktiven dialog o njeni vlogi v prihodnje.

Kaj je pravzaprav kulturna dediščina? To je zapuščina naših prednikov, ki oblikuje našo identiteto in vsakdanje življenje. Navzoča je v evropskih mestih, pokrajinah in na arheoloških najdiščih. Ne najdemo je le v literaturi, umetnosti in predmetih, temveč tudi v obrtnih spretnostih, ki so nam jih predali naši predniki, v zgodbah za otroke, v skupnih obedah in fil-

mih, ki jih gledamo in v katerih se prepoznamo. Če pogledamo še nekoliko natančneje, jo lahko delimo v več zvrsti. In sicer na *snovno*, med katero sodijo stavbe, spomeniki, artefakti, oblačila, umetniška dela, knjige, stroji,

zgodovinska mesta, arheološka najdišča; *nesnovno* – prakse, predstavitve, izrazi, večšine in povezani instrumenti, predmeti ter kulturni prostori, ki jih ljudje vrednotijo. Vključuje tudi jezik in ustno izročilo, uprizoritvene umetnosti, družbene običaje in tradicionalne obrti. Temu sledi *naravna kulturna dediščina*, kot so pokrajine, živalske in rastlinske vrste; in nazadnje še *digitalna*, kamor sodijo viri, ustvarjeni v digitalni obliki (na primer digitalna umetnost ali animacija) ali digitalizirani zaradi njihovega ohranjanja (vključno z besedili, slikami, videoposnetki, zapisi).

Kulturne dediščine ne smemo prepustiti razpadu, propadu ali uničenju. Zato si v letu 2018 prizadevamo najti načine, da poudarimo njen pomen in jo ohranjamo. Če cenimo našo dediščino, se zavedamo naše raznolikosti in tako vzpostavljamo medkulturni dialog o vsem, kar nam je skupno. Dogodki, ki se odvijajo v ta namen, pa morajo biti predvsem pestri! To pomeni, da so v programih *Dnevov evropske kulturne dediščine* tudi dobro obiskane lokacije in pomembne dejavnosti, ki jih tam ponujajo. Spekter je vnovič širok, od vodenih ogledov v vseh njihovih oblikah, torej pod vodstvom osebnih vodnikov, strokovnjakov ali znanih osebnosti, igralcev in skupin, ki ponujajo predstave, razstave, predavanja in predstavitve restavratorskih tehnik, predvajanja filmov, koncertov, banketov, delavnic za uvajanje,

do iger za staro in mlado. Glavno je zagotoviti kakovost organiziranih dejavnosti, kar pokriva tako njihovo vsebino, na primer ponujene informacije, kot obliko, torej njihovo posredovanje. Poskrbeti je potrebno, da sleherni

prireditve nenehno poudarja vidike srečevanja, izmenjavanja in skupnega doživljanja, ki so med njenimi glavnimi prednostmi. V programu morajo imeti poseben

poudarek ogledi, kot so denimo krožne poti, temelječe na posebnih temah ali krajih, proste ali organizirane, peš, s kolesi, avtobusi ali plovili. Take pobude pogosto predstavljajo izviren način raziskovanja nečesa, kar koristi vsem vključenim območjem dediščine, četudi vsi obiskovalci ne opravijo celotnega ogleda. Podobno temu igrajo dejavnosti v javnem okolju bistveno vlogo pri poudarjanju združujoče, pogosto pa tudi praznične in narave prireditve.

Kot primer bom navedla le nekaj dogodkov, ki se v ta namen odvijajo v Sloveniji. Sekcija za izobraževanje in komuniciranje Skupnosti muzejev Slovenije v *Tednu družin* organizira skupno promocijsko akcijo *Z igro do dediščine*. Tudi letos galerije in muzeji odpirajo svoja vrata otrokom in družinam, med njimi tudi Narodna galerija v Ljubljani. Brezplačno si je mogoče ogledati

zbirko in stalno razstavo del Zorana Mušiča ter občasno razstavo del Ivane Kobilce. Slikarka Kobilca je rada slikala otroke. Poudarjala je portretne poteze obrazov ali pa izpostavila radoživost otroške igre. Ob tem so organizirane številne likovne delavnice za mlajše.

Slovenski etnografski muzej v Piranu je pripravil vodeni ogled razstave *Morje – naše življenje*, kjer gre za odstrte spomine s podstrešja nabrežinske ribiške družine. Prav tako je v mesecu oktobru v Piranu avtor Igor Šibilj odlično predstavil stare razglednice Pirana in zgodovinske zanimivosti o mestu. V Podsredi pa poteka Praznik kozjanskega jabolka; to je osrednja naravovarstvena prire-

ditev Kozjanskega parka, katero so krajani razvili v eno največjih in najodmevnejših tovrstnih prireditvev. Letošnja nosi naslov: *Jabolko je več kot sadež!*

V Idriji pa so svojemu projektu dali naslov: *Rudarske hiše: breme ali priložnost?* Tam namreč danes le še pečica avtentičnih rudarskih hiš priča o nekdanji bogati tradiciji rudarskih domovanj. Za večino starih hiš je bilo usodno dvigovanje življenjskega standarda po drugi svetovni vojni, saj tesna in mnogokrat vlažna stanovanja niso bila več primerna za bivanje. T. i. Pivkovo hišo (Pri Marjanci) v Rožni ulici je doletela drugačna usoda. Poškodovana je bila tako v prvi kot v drugi svetovni vojni. Hišo v slabem stanju, v kateri je v medvojnem času delovala tudi ena od mnogih idrijskih gostiln, je rudnik kmalu po raketiranju podrli.

Tudi v Prekmurju se je odvijala

prelepa prireditve v čast *Dnevom evropske kulturne dediščine*. V Murski Soboti je bil na gradu pripravljen literarno-glasbeni večer, v počastitev zgodovinske prelomnice prekmurških Slovencev. To je bil dogodek, obarvan s spomini, zgodbami in starimi pripovedkami. Ob tem je bila prisotna še glasba, za nastop pa so poskrbeli učenci Glasbene šole Murska Sobota.

V Arboretumu Volčji potok se od marca tega leta pa vse do februarja leta 2019 postopoma predstavljajo izbrane galerijske slike, katerih vsebina ali nastanek sta povezani z večno lepoto in pomenljivostjo cvetja in žensk. Razstava na prostem je vsak mesec obsežnejša. S kustosinjo iz Narodne galerije se obiskovalci sprehajajo skozi alejo reprodukcij galerijskih slik in spoznavajo nekaj naših ključnih slikark in slikarjev.

Mestni muzej Krško je v oktobru prav tako slavil 140 let svoje Meščanske šole. Dogodek so najprej izvedli v okviru *Dnevov evropske kulturne dediščine* in akciji Skupnosti muzejev Slovenije - *Z igro do dediščine*. Sledil je odigrani uvodni prizor »Pri Romihovih«, ki je del projektnih aktivnosti o znamenitih Krčanih, ki ga že od leta 2010 koordinira JSKD OI Krško. Na strokovnem vodstvu so obiskovalci spoznavali tako okoliščine, ki so privedle do vzpostavitve meščanske šole, kot tudi samo šolsko poslopje. Mlajši udeleženci pa so se v prostorih razstave, posvečene Jospini Hočevar, aktivno spoznavali z učnimi pripomočki časa, v katerem je šola nastala.

Ti navedeni dogodki so zgolj kapljica v morje od prireditvev, ki so se dogajali in so še v načrtu do konca tega leta. Kako lahko torej obogatimo naše življenje, če ne ravno s stikom z nečim, kar tako globoko opredeli našo istovetnost? Zato lahko v tem letu vsi izkusimo, spoznavamo in se veselimo večjega ali manjšega prgišča naše lastne kulturne dediščine.

Mojca Polona Vaupotič

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 9. NOVEMBRA
DO 15. NEVEMBRA**

PETEK, 09.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost: Netopirji - superzvezde znanosti, oddaja o znanosti, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil: Yulin Liu, 14.15 Mednarodna obzorja: Hrvaška, razdvojena dežela, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.10 Duhovni utrip, 16.30 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Rija in Krokodil: Sneg, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Nevarna razmerja, ameriški film, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Info-kanal

PETEK, 09.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.10 Slovenske ljudske pesmi, Bernarda Fink, Marcos Fink, Anthony Spiri, 8.45 Bleščica, oddaja o modi, 9.30 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 10.35 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 11.20 Halo TV, 12.15 Dobro jutro, 14.35 Dober dan, 15.20 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.45 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.15 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 17.15 Lokalne volitve 2018 - Nova Gorica, 18.20 Judo: svetovni pokal, 19.10 Otroški program: Op! 20.05 Sivolas žigolo, ameriški film, 21.40 Zvezdana, 22.25 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 23.20 Tebi v srce, kratki animirani film, 23.30 Vikend paket, 0.55 Videotrak, 2.05 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

SOBOTA, 10.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.50 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.30 Mame (II.), slovenska nanizanka, 15.00 Ambienti, 15.35 Profil, 16.10 Japonska z Joanno Lumley, britanska dokumentarna serija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Slovenska narečja: Koroška narečna skupina, izobraževalno-dokumentarna serija, 17.50 Pogled na ... Pilonov portret skladatelja Marija Kogojca, 18.05 Kulturne miniature: Akropola, 18.20 Ozare, 18.25 Reaktivki: Kip svobode, ZDA, risanka, 18.35 Mimi in Liza: Teme se nič ne boj, risanka, 18.40 Miriam: Skri valnice, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.15 Mame (II.), slovenska nanizanka, 21.45 Poročila, Šport, Vreme, 22.15 Ubijanje svetega jelena, koprodukcijski film, 0.10 Profil, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

SOBOTA, 10.11.2018, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 9.30 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 10.35 Na lepše, 11.15 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 12.25 10 domačih, 13.00 Čarokuhinja pri atu: Avstrija, 13.40 Vse duše mojega telesa, dokumentarni film, 14.50 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 15.50 Judo: svetovni pokal, 17.00 Rokomet - liga NLB: Gorenje Velenje : Trimo Trebnje, 9. kolo, 19.20 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.30 Čist zares: Mobilna aplikacija, mladinska dokumentarna serija, 20.05 Ljubezenski jackpot, ameriški film, 21.45 Televizijski klub, 22.40 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 23.35 Siddharta - koncert »Infra Ultra live«, 1.05 Videotrak, 2.10 Rokomet - liga NLB: Gorenje Velenje : Trimo Trebnje, 9. kolo, 3.40 Zabavni kanal, 5.50 Videotrak

NEDELJA, 11.11.2018, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.05 Govoreči Tom in prijatelji: Rokafon, risanka, 10.15 Kozmo: Gostja, belgijska otroška nanizanka, 10.45 Prisluhnimo tišini, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha: Poklicanost mladih, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 15.10 Jabolčnik z Rosie, angleški film, 16.50 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Bacek Jon: Ovratnica, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Intervju, 20.55 Apokalipsa - neskončna vojna: Maščevanje, francosko-kanadska dokumentarna seri-

ja, 21.50 Leon Štukelj in njegovo stoletje, 1998, dokumentarna oddaja, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.40 Dvoboj stoletja, ameriški film, 0.30 Štefan Mauri: Maša za pokojne, glasbeni film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

NEDELJA, 11.11.2018, II. spored TVS

7.00 Duhovni utrip, 7.15 Glasbena matineja, 7.40 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 8.15 Slovenska narečja: Koroška narečna skupina, izobraževalno-dokumentarna serija, 9.00 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 10.10 Slastna kuhinja: Račje prsi z marelicami, 10.40 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 11.55 Žogarija, 12.45 Svetovni popotnik: Najlepše avstralske pohodne poti, 13.50 Zvezdana, 14.45 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 15.45 Nogomet - državno prvenstvo: Rudar : Olimpija, 16. kolo, 18.15 Judo: svetovni pokal, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Skrivnosti človeškega telesa: Preživetje, britansko-ameriška dokumentarna serija, 20.55 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 21.25 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 22.20 Ambienti, 22.50 Avtomobilnost, 23.20 Bleščica, oddaja o modi, 23.55 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 1.20 Videotrak, 2.25 Nogomet - državno prvenstvo: Rudar : Olimpija, 4.15 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

PONEDELJEK, 12.11.2018, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Pogled na ... Pilonov portret skladatelja Marija Kogojca, 10.45 10 domačih, 11.20 Vem!, kviz HD, 12.05 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Sveto in svet: Etika enega Boga, 14.30 S-prehodi, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.40 Osmi dan, 16.10 Z glasbo in s plesom, 16.30 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Osvežilna fronta: Lažne novice, 17.55 Novice, 18.00 Makroregije - Podonavka: Kopački rit, 18.05 Lili in Čarni zaliv: Igre na snegu, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Pisave: Igor Grdina: Ivan Cankar - portret genija, 23.30 Samospevi Alojza Srebotnjaka, tenorist Jurij Reja, 23.50 Simfonični orkester RTVS in En Shao (A. Lajovic, B. Bartók), 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

PONEDELJEK, 12.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Troje svetih, dokumentarni film, 9.25 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 10.30 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 11.35 Dobro jutro, 14.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.15 Avtomobilnost, 16.00 Izzivi - obrt in podjetništvo, informativno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.30 Halo TV, 17.15 Lokalne volitve 2018 - Kranj, 18.20 Lokalne volitve 2018 - Slovenj Gradec, 19.00 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 20.00 Iz roda v rod duh išče pot - proslava ob 120-letnici rojstva Leona Štuklja, 21.15 Morilec z jezera, francoska nadaljevanka, 22.20 Savdov dvor, britanska dokumentarna serija, 23.15 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 1.05 Videotrak, 2.15 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

TOREK, 13.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Obzorja duha: Poklicanost mladih, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 Kino Fokus, 14.35 City folk - Obrazi mest: Amsterdam, dokumentarna oddaja, 15.20 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.10 Žvenkci: Torbica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Durrellovi (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Enajstega enajstega ob enajstih: Konec prve svetovne vojne kot kulturni in politični prelom v slovenski zgodovini, 21.05 Apokalipsa - neskončna vojna: Vrnitev v pekel, francosko-kanadska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Anica Mikuš Kos, 1.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.10 Info-kanal

TOREK, 13.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.10 Žogarija,

8.40 Alpe-Donava-Jadran, 9.05 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 11.00 Halo TV, 11.35 Dobro jutro, 13.50 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 14.55 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 16.10 Čarokuhinja pri atu: Hrvaška, 16.30 Halo TV, 17.15 Lokalne volitve 2018 - Celje, 18.15 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 19.05 Adrenalinci: Zorbing, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.35 Skrivnostni Kjoto, japonska serija, 20.00 Stacey Dooley: Priprave na konec sveta, britanska dokumentarna oddaja, 20.50 Prava ideja, 21.30 Akcent: Svet hormonov, 22.20 Goljufija (II.), danska nadaljevanka, 23.35 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 0.30 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 1.30 Videotrak, 2.40 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

SREDA, 14.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Iz mariborskega studia, 11.00 Vem!, kviz, 11.35 Slastna kuhinja: Tris telečjega karpaca, 11.50 Pisave: Igor Grdina: Ivan Cankar - portret genija, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.30 Duhovni utrip, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.10 Trobka in Skok: Skokov trobec, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Projekt Florida, ameriški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Panoptikum: dr. Janez Bleiweis in njegova zapuščina, 23.55 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

SREDA, 14.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.15 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 8.45 10 domačih, 9.30 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 11.20 Halo TV, 11.55 Dobro jutro, 13.45 Dober dan: Iz mariborskega studia, 14.30 Vikend paket, 15.55 Ambienti, 16.30 Halo TV, 17.15 Lokalne volitve 2018 - Koper, 18.30 Lokalne volitve 2018 - Murska Sobota, 19.00 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Pro musica viva, glasbeno dokumentarna oddaja, 21.05 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 22.00 Bleščica, oddaja o modi, 22.30 Molk, koprodukcijski film, 1.15 Videotrak, 2.20 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

ČETRTEK, 15.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca: Zasebnost, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Akcent: Svet hormonov, 14.30 Slovenci v Italiji, 15.05 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.55 Prava ideja, 16.30 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Makroregije - Podonavka: Rečni sediment - od zlata do blata, 18.05 Balončkovo: Strašna tema, risanka, 18.10 Mišo in Robi: Čudežna ribica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Lokalne volitve 2018 - Ljubljana, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Votla krona, britanska nadaljevanka, 0.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Info-kanal

ČETRTEK, 15.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 Na lepše, 9.05 »Bež č e vejdš« v epizodi Kirgizija, dokumentarni film, 10.15 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 11.00 Halo TV, 11.55 Dobro jutro, 15.00 Televizijski klub: Nočne ptice, 15.50 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja 16.30 Halo TV, 17.15 Lokalne volitve 2018 - Velenje, 18.15 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 19.10 Fircologi: O skrivnostnih morilcih, kolesarjenju v dežju in končni sodbi, mozaična oddaja za otroke, 19.35 Skrivnostni Kjoto, japonska serija, 20.00 Naravna čudesa Zemlje (II): Preživetje v skrajnih razmerah, britanska dokumentarna serija, 20.55 Avtomobilnost, 21.30 To je naš dom, francosko belgijski film, 23.30 Umore, je napisala, ameriška nanizanka, 0.30 Slovenska jazz scena, 1.30 Videotrak, 2.40 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

Zveza Slovencev na Madžarskem vas vljudno vabi na proslavo ob **80. OBLETNICI** delovanja **MePZ Avgust Pavel ZSM Gornji Senik**. Ob jubileju se bo odvijal slavnostni koncert, ki bo **10. novembra 2018, ob 16. uri** v kulturnem domu na Gornjem Seniku.

Ob jubilejih nastopajo še:

Učenci DOŠ Gornji Senik
Komorni zbor ZSM Monoštru
Pevska skupina »Somboteltske spominčice«
MPZ Vidovo iz Šentvida pri Sličini

A Magyarországi Szlovének Szövetsége tisztelettel meghívja Önt a **MSZSZ felsőszőlőnői Pável Ágoston Vegyeskar 80. évfordulója** alkalmából rendezendő ünnepségre. Ez alkalomból ünnepi koncertre kerül sor **2018. november 10-én 16. órákor** a felsőszőlőnői Kulturházban.

A koncerten fellépnek:

a felsőszőlőnői Kétnyelvű Általános Iskola tanulói
a MSZSZ szentgotthárdi Kamarakórusa
a Szombathelyi Nefelejcs népdalkör
a Šentvidi Vidovo Férfikar

Želiš delati v urejenem, stimulativnem in uspešnem okolju? Mi širimo ekipo ...
Odpri si vrata novih izzivov, novih poznanstev in dobrega zaslužka.

Ekipo mladih in mladih po srcu vedno preizkuša meje novega, meje neraziskanega in drugačnega.

Prodajalec KOMPAS SHOP Šentilj (m/ž)

Želimo si novega sodelavca, ki bo:

- Z ostalimi člani ekipe skrbel za odlično delovanje celotne trgovine,
- z veseljem uporabljal svoje znanje nemškega jezika v komunikaciji s stranko,
- pozitiven in priazen,
- kateremu je svetovanje v veselje,
- fleksibilen in ki mu bo izmensko delo ter delo čez vikend in praznike odgovarjalo.

Kaj ponujamo?

- Fiksen mesečni zaslužek, ki ga lahko z dodatno aktivnostjo še dodatno povečaš,
- možnost nenehnega izobraževanja in kariernega razvoja,
- dinamično in razgibano delo,
- pogodbo za polni delovni čas.

Hitro se nam oglasi na zaposlitev@k-s.si, zraven pa dopiši »Prodajalec Šentilj«.
Znanje slovenskega jezika je zaželeno, ni pa pogoj.

VSI GREMO KDAJ ČEZ MEJO, PRIDRUŽI SE NAM.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtak
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Zveza Slovencev na
Madžarskem in Porabje d.o.o.
organizirata slovesnost **ob 20.
obletnici** delovanja
**Slovenskega kulturnega in
informativnega centra,**
ki bo **16. novembra 2018,**
ob 14. uri v konferenčni
dvorani Slovenskega doma v
Monoštru.

Na prireditvi bo nastopila
glasbena skupina Kontrabant.

A Magyarországi Szlovének
Szövetsége és a Porabje Kft.

2018. november 16-án,

14. órákor jubileumi

ünnepséget szervez a **Szlovén**

Kulturális és Információs

Központ

20. évfordulója alkalmából

a Szlovének Háza

konferenciatermében

Szentgotthárdon.

A rendezvényen a Kontrabant
zenekar ad koncertet.

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE

porabje.hu